

A 18-as villamos vonalán

Az új Lágymányos

és az öreg Óbuda

Két kerület; mégis két külön »birodalom«, amelynek megvan a maga kormányzata, megvannak a tervei. Mind-egyikben kicsit más az élet, mások a házak, az utcák és éppen ezért — minden bizonyosan — egy kicsit mások az emberek is.

Lágymányos és Óbuda. Elég messze esnek egymástól. A kékes acélkígyó, ami összeköti őket: a 18-as villamos pályája, amely Budapest leghosszabb vonalának számít.

A főváros állandóan duzzad, fejlődik, szinte észrevétlenül tűnnek el a komor tűzfalak, a rogyant deszkákkal körülkerített piszkos »foghíjak«, a város szépül és nyújtózik; az új lakónegyedek új épületei sebes tempóban népesítik be a nemrég még sivár peremvidékeket.

Hogy miért éppen erről a két kerületről írunk?

Lágymányos; egy sziget abból, ami teljesen új. Óbuda; egy darab a múltból, aminek már megkopott régi patinás fénye, ami régi és ahol az új most úti föl fejt.

Fussunk végig gyorsan pergő kamerával »felfegyverkezve« ezen a két kerületen, kövessük nyomon az éveket. Pillantsunk be a két jellegzetes negyed hangulatába.

Kelenföld következik]

A Duna sárga hullámai itt rozsdaszínűre marjult kőfalat nyaldosnak, és a rakpart felett elsikló pillantást egyszerre kapja meg a látvány: finom sárga porral és sóderral borított utak, a parkok világoszöld táblái a virító piros padokkal és új épületek tömege, kiugró színes erkélyekkel, kékes-szürke, barna, rózsaszínű falak új és modern üzletek. Bókoló daruk a másik oldalon, dübörgő, csikorgó gépek, munkások a még bevakolatlan vörös téglából épült legújabb házak falai alatt. Meszsgödörök, homok, felvonulási épületek. Minden új: vakítóan és fényesen új.

A második világháborúban súlyos sebeket kapott kerülethez sokáig nem nyúltak hozzá. A legtöbb új ház a lágymányosi lakótelepen épült; az elmúlt hat év alatt több mint 3000 új lakásba költöztek be. Az új lakótelep munkálatai ez évben befejeződnek, az iskolák, óvodák és a parkosítás munkálatai 65-re maradnak.

1965-ben szintén hatalmas tervek valósulnak meg: a két-milliárd forintos beruházású terv súlypontja Kelenföldre tolik át, ahol Budapest egyik legnagyobb lakótelepe épül fel, 10—15 emeletes épületekkel, két középiskolával, öt általános iskolával, hat óvodával, rengeteg üzlet- és irodahelyiséggel. 1970-re épül fel az új lakótelep, amely 25 000 embernek nyújt majd kényelmes otthont. Az építkezéseken átlag ezer fő dolgozik.

Annak, hogy a lágymányosi építkezés csak most, hirtelen lendült neki nagy iramban, komoly az oka. Az egész városban, ennek a vidéknek az altalaja a leglabilisabb. Hogy erre gazdaságosan tudjunk építeni, az építőipar megfelelő fejlődése volt szükséges. Nem történt áldozatok nélkül, de megérte, mert a terület rendkívül egészséges, lakások építésére nagyon alkalmas.

Az alapozásokkal nagyon sok baj volt. Talajmechanikai térképek készültek. Ahány ház, annyiféle alapozási számítási és megoldás, a lehetőségek skálájának minden bilityuján végig kellett játszani... A másik probléma az építkezések stílusa volt. Ha a hídfőtől kiindulva végigme gyünk néhány utcán, szembeötlően különülnek el egymástól az elűtő stílusok.

Az első hullám jellegzeteségei: komor négyszög alak, szűk ablakok, nehézkesség, lehangoló ózbarna falak. A lakások itt szűkek, kevés a hely és a tömb-elhelyezés

zártága sem egészséges. Kaszárnyára emlékeztetnek a házak. Ezekből az épületekből szerencsére nem sokat látni.

Az új már elnyomta a régít: lépcsőzetesen, szellősen felépített, áttörésekkel kombinált házsorok, ami nyugtalanítja és egyben pihenteti a szemet, ahogy az ember végignéz a sárga-zöld erkélyeken, a fényben villogó üvegeken, színes falakon. A szétszórtság beengedi a napfényt, az épületek vonala is könnyedebb, a homlokzatok is változatosan tagoltak, tágasak az ablakok és a házközökben parkok virítanak; fű- és földszagot léhelve. Más ezeknek az épületeknek a váza is: 30 százalékkal könnyebb a réginél és olcsóbb is: negyvenmillió forint megtakarítást jelentettek. A munkák során nagyrészt előre gyártott elemeket használnak fel — nagyon gyorsan haladnak. A még üresen álló helyeket a legváltozatosabb variációkban építik be.

A Feneketlen tó és környéke

De vannak a Lágymányosnak még olyan eredményei is, amelyekre méltán lehet büszke az egész kerület. Ilyen például a Feneketlen tó és környéke. A hely vad volt, elhagyatott, köves és gyomos. Sokáig nem történt intézkedés, míg végül — társadalmi munkában — eltüntették a sok szemetet, a tó apró fodrai most már kiépült szép partok és fák közül villognak elő.

A másik nagy újdonság, ami nagymértékben növeli majd a város fényét és minden bizonnyal kedves színtelent jelent: a *Gellérthegyi Jubileumi Park*, amelyet hazánk felszabadulásának húszéves évfordulójára építenek. A park hatalmas 11 hektáros területen létesül és 20,8 millió forintos beruházással, a Kelenhegyi út és a Citadella szomszédságában. Hat vízmedence, játszótér és képzőművészeti alkotások teszik hangulatossá. A park díszterének kiképzése olyan, hogy a Citadella felől érkezőket ünnepélyesen fogadja, továbbmenve pedig a pompás rózsakert és sziklakert növényeiben és a csobogó szökőkutakban gyönyörködhetnek a látogatók. Különösen megnő a park jelentősége, ha megindul a forgalom az új Erzsébet-hídon...

Útban Óbudára

Az út a 18-as villamossal elég hosszú ideig tart, mégsem unalmas, mert sosem egyhangú. A Gellérthegyi szürke sziklái, a Tabán zöldbe ágyazott zeg-zugossága, a keskeny utcák nyüzsgő világa, vagy a víz a gesztenyefákkal és a Vár napfényben fürdő falai és a tornyok. Színek, feliratok, jönnek és maradnak el. A Margit-híd után — átsattogva a váltókon — máris Óbudán vagyunk.

Megkapó vázlatképek. Hányszor elmegy mellettük az ember, hogy észre sem veszi őket. De ha eltűnnek majd — mert nemsokára el fognak tűnni — akkor talán egyszerre érdekesnek, kedvesnek találjuk őket, talán sajnáljuk is, mert velük együtt eltűnik az is, ami Óbudát, Óbudává varázsolta.

Szénporos, korhadó deszka-kerítések, nagy fekete szénhalmok, amikre örökké ezüstösen permetez a hideg víz. Alacsony, zöldajtó házak, kis gyepfoltokkal kerítve, nap-szította régi padlásajtók, ahonnan macska néz le az utcára, kisvendéglők, felfelé kanyargó, lépcsős utcácskák, fák poros levelei, borszagú csurgók a járda szélén. Mit lehet mondani ezekről a képekről? Nem sokat. Egymás után maradnak el a kisiparosok sötét, szűkajtós üzletei, a falusias udvarok és a zöldárnyékos, nyirkos, keskeny utcák...

Óbuda munkáslakta peremkerület. 1945 után sokáig maradt minden a régiben. A fej-

egymást, a közlekedési csomópontot ki kell tehát építeni.

Ehhez a hatalmas munkához 900 régi lakást — a romantikus Óbuda említett szereplőit — kell lebontani és a helyükön 2200 új lakást felépíteni. A fejlesztési terv — amelynek makettje a III. kerületi tanácsnál már látható — Mező Lajos munkája, gondos és minden részletre kiterjedő terv. Fel fog épülni a kerület leghatalmasabb áruháza is, 3000 négyzetméter területen. A közlekedés nagyot lépett előre, az elmúlt évek alatt; 11 busz- és három villamosjárat indul már ki innen.

A nagy lebontási »hadműveletek« megkímélik a műemlékeket, sőt a tanács komoly összegeket forcsít az itt található páratlan római kori műemlékek felújítására és megőrzésére.

Minden mozog, minden változik. A tervek hosszú évekkel előrevetítik a kerület képét. A maketten már látható az új, a fiatal Óbuda: modern világvárosi részlet, sokemeletes, fehér épülettömbjeivel, széles útjaival, pompásan szivderítőn.

Baróti Szabolcs